

Пінчук В.І.

Національний університет «Чернігівська політехніка»

ІННОВАЦІЙНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ В УКРАЇНІ

Ефективним способом отримання освіти в Україні під час карантинних обмежень є навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, проходження ними перепідготовки та підвищення кваліфікації. Також важлива розробка Концепції управління персоналом у сфері публічної служби.

Перетворення в соціально-економічних і політичних сферах в Україні під час інноваційних змін на всіх рівнях влади залежить від ефективної діяльності органів влади та своєчасного реагування на зміни, які відбуваються.

Актуальність статті базується на міжнародному досвіді, систематизації й удосконаленні навчальних форм. Для безперервного та безперешкодного виконання індивідуальних програм в умовах пандемії варто приділити особливу увагу саме підвищенню кваліфікації державних службовців. Бажання державних службовців отримувати освітні послуги незалежно від форм і засобів під час карантину, у подальшому розробити дієву й удосконалену систему дистанційного навчання з урахуванням міжнародного досвіду та практики.

Дослідження базується на опитуванні, проведеному Національним агентством державної служби України стосовно державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, їх ставлення до новітніх форм послуг, які надаються центрами підвищення кваліфікації для виконання індивідуальних програм, якими передбачено проходження навчання не залежно від пандемії та карантину.

Зазначено основні проблеми, що виникають під час підготовки державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування та впливають на якість навчання, – це доступ до мережі Інтернет і матеріально-технічне забезпечення. Також висвітлено й позитивні моменти дистанційного навчання.

Вивчення комплексних підходів і форм навчання для посадових осіб місцевого самоврядування та державних службовців із застосуванням сучасних технологій проходження навчання, їх упровадження та забезпечення учасників навчального процесу в умовах напруженої ситуації з пандемією для безперервно отримання всього спектру послуг освіти.

Хоча більшість опитуваних і задоволені дистанційною формою навчання під час пандемії й карантинних обмежень, усе одно виникають проблеми, пов'язані з якістю надання освітніх послуг і забезпечення належних умов проходження навчання: доступ до мережі Інтернет і матеріально-технічне забезпечення.

Ключові слова: онлайн-навчання державних службовців, дистанційне навчання, індетерміновані умови, матеріально-технічне забезпечення, COVID-19, онлайн-опитування.

Постановка проблеми. Аналізуючи закордонний досвід удосконалення системи навчання державних службовців, можемо дійти висновку, що головною основою інноваційної перебудови для досягнення прогресу та наближення України до європейських стандартів є швидке реагування й упровадження в реальність передових змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З урахуванням даних аналітичного звіту НАДС України щодо організації професійного розвитку й навчання держслужбовців за 2020 рік відомо: таке масштабне дослідження професійного розвитку держав-

них службовців проводиться в Україні вперше та ґрунтується на використанні елементів методології оцінювання стану державного управління SIGMA.

Постановка завдання. Виходячи зі звіту Генерального департаменту з питань професійного розвитку державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування НАДС, мета моніторингу – комплексний аналіз підвищення кваліфікації держслужбовців, адже постійне підвищення рівня своєї професійної компетентності є обов'язком державного службовця згідно із Законом України «Про державну службу».

Виклад основного матеріалу дослідження.
Для моніторингу використовувалися показники:

- «витрати державного органу на навчання пропорційно до річного фонду оплати праці»;
- «кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання».

У рамках дослідження проаналізовано інформацію стосовно 89% державних службовців категорій «А», «Б», «В» від їх фактичної чисельності станом на 1 січня 2020 року. Як показав проведений аналіз, професійне навчання пройшли 67 049 державних службовців, із яких – 74 державні службовці категорії «А», 19 250 державних службовців категорії «Б», 47 725 державних службовців категорії «В». Відповідно, значення показника «кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» в середньому становить 49%.

Показник витрат державних органів на підвищення кваліфікації державних службовців становить у середньому 0,2% від фонду оплати праці державного органу.

Цікаво, що в розрізі категорій посад у центральних органах влади виявлено таку особливість: зі зниженням категорії посади державної служби частка державних службовців, які пройшли професійне навчання, зменшується.

Відповідно до принципів державного управління, сформульованих SIGMA, реформування державного управління за напрямом «Державна служба та управління людськими ресурсами» оцінюється за низкою показників, серед яких – індикатор «професійний розвиток і навчання державних службовців». Тому НАДС для моніторингу використовувалися субіндикатори:

- «витрати державного органу на навчання пропорційно до річного фонду оплати праці»;
- «кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» (розраховувався як відношення кількості державних службовців, які пройшли професійне навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, до загальної кількості державних службовців, які фактично працюють у відповідному державному органі станом на початок звітнього року).

Метою дослідження є забезпечення та визначення форм безперешкодного й постійного виконання індивідуальних завдань, підвищення кваліфікації в умовах пандемії та саме ставлення державних службовців до формату викладення інформації під час дистанційного навчання й урахування недоліків, які виникають у роботі, і впровадження міжнародного досвіду.

Під час карантинних обмежень активно відбувається пошук нових методів і форм отримання освітніх послуг державними службовцями, щорічне виконання індивідуальних програм потребує підвищення кваліфікації в режимі відеоконференцій або іншим шляхом.

Сьогодні найактуальніший формат навчання з усіх доступних є дистанційна робота.

У кризових умовах сучасності найпрогресивнішим є навчання в режимі онлайн, також хочеться зауважити, що навіть після закінчення карантинних обмежень і надалі надаватися послуги освіти будуть за цією формою.

В умовах пандемії використання саме прогресивних комп'ютерних технологій у режимі реального часу з підтримкою зображення і звуку виникла проблема, стосовно цього питання ведуться дискусії:

- а) форми застосування, які є оптимальними в умовах карантину;
- б) неготовність слухачів і викладачів до навчання з використанням новітніх програм і технологій на платформах, які дозволені в державних органах і не заборонені Службою безпеки України;
- в) зміна формату режиму роботи закладів надання освітніх послуг і сама структура організації проведення заходів;
- г) під час надання освітніх послуг має бути відповідне забезпечення належною технікою (швидкість Інтернету, наявність камери та мікрофону).

Для отримання послуг освіти повинна бути готовність слухачів проходження в такому форматі; нові форми навчання повинні бути вже адаптовані під навчальні програми, а матеріали відповідати реаліям; дистанційне навчання має бути законодавчо закріплене та приведено до відповідності для державних службовців; процес мотивації та стимулювання проходження дистанційного навчання; контроль з боку держави за якістю надання освітнього матеріалу й закріплення знань.

Сьогодні нагальним питанням є визначення всіх недоліків дистанційного навчання під час пандемії, узяття передових інновацій, які вже використовуються у світі, і цих систем можна навчати державних службовців.

Виклики, які ставить перед науковцями пандемія, змушують повністю змінювати підхід та отримувати завдання. Під час висловлювань у наукових колах зарубіжні колеги перебільшували значення дистанційної форми навчання, а також

звертали увагу на проблеми, які можуть виникнути, і на позитивний результат.

Німецький письменник і філософ Р. Прехт у праці застережливо висловлювався щодо використання штучного інтелекту у сферах діяльності людини, під час соціальних змін, викликаних пандемією. У теперішніх умовах під час розроблення моделей державної політики та необхідності в подальшому розвитку системи освіти для професійної перепідготовки державних службовців, пошуку новітніх прийомів і методів надання послуг освіти, заміни традиційних альтернативними; застосування освітніх інновацій з упровадженням кращих практик світу з навчання державних службовців, які обговорюються на міжнародних конференціях.

Під час пандемії коронавірусу всі надавачі послуг професійного навчання державних службовців, а саме центри підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, опинилися в ситуації, яким чином продовжити надавати послуги, ці центри й повинні безперервно забезпечувати виконання індивідуальних програм підвищення кваліфікації. Це дослідження базується на вивченні навчальних форм, шляхів надання послуг і їх якості, невідривного процесу від робочих місць працівників органів влади та своєчасного виконання індивідуальних програм з підвищення кваліфікації в умовах пандемії.

Раніше індивідуальні програми й навчання вимагало від закладів освіти оперативності й опанування навичок з використанням новітніх технологій навчання, послуги повинні відповідати принципам системності професійного навчання та забезпечувати повною мірою потреби, які виникають.

До цього часу форми навчання були розділені на:

- денну, вечірню;
- заочну, дистанційну з використанням інтернет-платформ.

Зараз чітке розмежування цих форм і розмежування термінології активізувалося. З'явилася проблема термінологічно розмежувати всі форми.

Хоча науковці пропонують розмежувати визначення на дистанційне та використання засобів конференц-зв'язку.

Власне, відмінність цих двох форм конкретизує особливості, від яких можна унеможливити розбіжності й суперечності в режимі опитування, а саме:

- а) дистанційна, або асинхронна;
- б) онлайн, або синхронна.

Державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування, у яких індивідуальними

програмами передбачено не менше одного кредиту ЄКТС протягом року, який дорівнює 30 годинам навчання, логічно було б використовувати цю систему навчання й надалі навіть після закінчення карантину.

У минулому році (2020) Національним агентством України з питань державної служби розглянуто збільшення кількості дистанційного навчання та пропорційного проходження кредитів.

Аналізуючи інформацію та систематизуючи форму й методи навчання на інтернет-ресурсах, можемо дійти висновку, що основним інструментом надання інформації є саме консультації в режимі вебінару.

Для змістового наповнення якості підвищення кваліфікації, індивідуальних потреб у навчанні досягнення ефективності приділяється багато уваги саме змістовності викладеної інформації.

Основним питанням для задоволення всіх проблем під час пандемії є саме форма й те, яким чином надаються або будуть надаватися послуги навчальними центрами й чи будуть вони відповідати зазначеним стандартам і потребам у навчанні.

Під час опитування Національним агентством державної служби України шляхом проведення онлайн-опитування державних службовців визначено, якими формами й засобами потрібно користувалися для виконання індивідуальних програм під час карантину. Мета дослідження – саме визначення якості професійної перепідготовки через Google форму.

Висновки. Отримані висновки дослідження свідчать про потребу в подальшому забезпечувати проведення навчання через платформи дистанційно.

З опитуваних більшість задоволена навчанням у режимі онлайн, навіть після й під час пандемії. Респондентами зауважено про зручність та оптимальність поєднувати робочий час із навчанням.

Але й виникає низка проблем, пов'язаних із отриманням відповідних знань державними службовцями шляхом дистанційного навчання:

- низька швидкість Інтернету або взагалі його відсутність;
- відсутність технічного забезпечення.

Це питання й потребує негайного втручання та необхідного забезпечення з боку держави. Хоча більшість державних службовців у 2020 році підлаштувалася під нові умови проходження навчання та підвищення кваліфікації, усе одно в подальшому перспективним напрямом є вдосконалення форм дистанційного навчання

з наданням відповідних послуг і якості, затребуваної стандартами, у 2021 році.

Основним напрямом дослідження є визначення проблем, які виникають під час онлайн-навчання: чи забезпечують у повному обсязі

потреби з якості надання послуг центри підвищення кваліфікації; актуальність тематики, яка викладається; застосування отриманої інформації для виконання своїх професійних обов'язків.

Список літератури:

1. Про державну службу : Закон України від 24 жовтня 2020 р. № 889-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
3. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-III / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>.
4. Створено належні умови для професійного навчання публічних службовців в умовах карантину / НАДС. 2020. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/news/u-2020-rotsi-profesiine-navchannia-proishly-49-derzhavnykh-sluzhbovtiv>.

Pinchuk V.I. INNOVATIVE IMPLEMENTATION OF TRAINING OF CIVIL SERVANTS DURING THE CORONAVIRUS PANDEMIC IN UKRAINE

An effective way to receive education in Ukraine during quarantine restrictions is to train civil servants and local government officials, retrain them and improve their skills. It is also important to develop a concept of personnel management in the field of public service.

Transformation in the spheres of socio-economic and political in Ukraine during innovative changes at all levels of government depends on the effective operation of government and timely response to changes.

The relevance of the article is based on international experience, systematization and improvement of educational forms. For the continuous and unhindered implementation of individual programs in a pandemic, special attention should be paid to the training of civil servants. The desire of civil servants to receive educational services, regardless of the forms and means during quarantine, to further develop an effective and improved system of distance learning, taking into account international experience and practice.

This study is based on a survey conducted by the National Civil Service Agency of Ukraine on civil servants and local government officials their attitude to the latest forms of services provided by training centers to implement individual programs that provide training regardless of pandemic and quarantine.

The main problems that arise during the training of civil servants and local government officials and affect the quality of education are the access to the Internet and logistics. The positive aspects of distance learning are also highlighted.

Study of integrated approaches and forms of training for local government officials and civil servants with the use of modern training technologies, their implementation and provision of training participants in a tense pandemic situation to continuously receive the full range of educational services.

Although most respondents are satisfied with the form of distance learning during a pandemic and quarantine restrictions, there are still problems with the quality of educational services and the provision of appropriate training conditions: Internet access and logistics.

Key words: *online training of civil servants, distance learning, indeterminate conditions, logistical support, COVID-19, online survey.*